

Prepelica.

njice so žele oves na njivi. Ko so prižele nekako do srede njive, nastal je h krati šum: prepelica je glasno ščebetaje vzletela iz gnezda. Mali kebkci so bili vže tudi toliko gódni, da so hitro ostavili gorko ležišče in zbežali za materjo. Predno so mogle žnjice opaziti, kaj je, vže ni bilo ptičkov nikjer. Prenehale so s srpi in pogledale tja, od koder je zašumelo. Le ona žnjica, ki je ob kraji žela, skočila je za mlado prepelico in jo ujela z zastorom.

Zvečer je nesla žena ptico domóv. Srčno se je razveselila njena hčerka Polónica, ugledavši ljubko živalico. Same radosti ni znala kaj početi. Vsa presenečena dne ptičico v kletko, v katerej so bila navadno piščeta, in jej ponuja vsakeršne hrane; a deklici v veliko žalost ujetnica noče jesti, temveč plaho leta s kota v kot.

Žena, ki je ujela prepelico, bila je uboga gostija, ki je s težavnim delom le za silo služila vsakdanji kruh sebi in svojej hčerki. V tem da je mati služila kot najemnica pri raznih hišah, pletla je Polónica domá in si morala, da-si še šibka, sama jedi kuhati. Mnogokrat je bridko jokala in na tihem pretakala solze, ker je morala sama po ves dan doma biti. Ni čuda, da je bila zdaj tako zelo vesela, ko je dobila tovarišico. Čuvala jo je kakor najdražji zaklad.

Drobna ptičica se je kmalu privadila novega prebivališča in ljubeznive deklice. Letala je prosto po hišici sém ter tja, pobirala muhe, pajke in druge take stvari. Ž njo se je vselila sreča v borno kočó. Polónica je bila vedno vesela; pogovarjala se je s prepelico kakor s človekom in ž njo je jedla iz jedne skledice. Ta pa se je pustila prijeti in ujeti samó od njene roke. Nekega dne je dobila deklica na cesti listek z napisom „Ave Marija.“ Ne vedoč, kaj napis pomeni, priveže ga prepelici okoli vratú. Po tem naj bi se njena prepelica od drugih razločevala. Uboga mati je s srčnim veseljem gledala to nedolžno srečo svoje hčerke.

Minola je jesen in prišla mrzla zima. Ptice selilke so vže davno odletele iz dragega jim rodnega kraja čez dole in gore, čez širno morje v daljno Afriko. Mnogo, zelo mnogo jih je opešalo na tem potovanji in popadalo v morje, a še več se jih je ujelo v nastavljene jim zanjke. Mala prepelica pa je ostala na gorkem v domačej vási pri svojej tovarišici Poloni. Da-si je mrzla burja zunaj pihala in sneg naletaval, ona zato še vedela ni. Njej se je godilo po zimi kakor po leti; dà, še mnogo bolje, ker je mati po zimi ostajala doma in pletla slamnate kite. Obe, mati in hčerka, sta sedeli pri gorkej peči in prepevali vesele pesni; prepelica pa je čepela mej njima in tudi časi zapela svoj „petpedi.“

Hitro je minola zima, skoraj prehitro. Vzpomladi je morala žena zopet iti kot najemnica delat in Polónica je ostala sama domá. Huda nesreča je doletela to leto ubogo hišico.

Polónica nevarno zbolí. Mati mora rada ali nerada ostati doma in hčeri streči. Zdravnik je dohajal dan na dan. Uboga žena je bila v najhujših denarnih stiskah; treba jej je bilo plačati zdravnika, zdravila in hišnega go-

spodarja. Sama je stradala in tudi hčeri ni mogla dati potrebne hrane; zaslužila pa ni ničesar.

Da bi se bolnica vsaj nekoliko okrepila, hoče mati prepelico zaklati in jo skuhati. Vedoč, da bi Polónica tega ne dopustila, ujame jo skrivaje. Vže je imela nož v roci, da bi jej končala življenje, ali prepelica jej — uide. Jokaje gleda žena za njo, ne toliko, ker nima kaj klati, temveč ker ne vé, kako se bo hčerki izgovorila, kadar zapazi, da ljube ptice ni več pri hiši.

Prepelica je zletela na bližnjo njivo. Blizu tam je stala stara graščina, v katerej je izza davnih časov živila imovita in priljudna plemenitaška rodovina. Ravno v tem, ko se je ubogej ženi ta nesreča pripetila, sedeli so blizu gradu pod tremi lipami ob zelenej mizi grajski otroci z domačim gospodom duhovnikom. Grajski véliki pes je tekal sém ter tjà. H krati nastane šum, pes zalaja, in iz trave se vzdigne plaha ptica. Komaj obrnejo otroci in gospod kapelan oči na óno mesto, prileti prepelica in sede prestrašena gospodu na roko. Pes priteče tjà in hoče ptiča zgrabiti, ali otroci ga hitro odpodé. Gospod duhovnik vzamejo prepelico v roko in se ne začudijo malo, ko ugledajo na njenem vratu bel listek z napisom „Ave Marija“. Otroci obstopijo gospoda učitelja ter božajo in ljubkujejo ptico brez prenehanja.

Zdaj se napotijo domóv. Gredoč mimo kočice uboge vdove, smukne prepelica iz duhovnikovih rok in zleti skozi odprto okno v izbico. Vsi ostrme in stopijo v hišo. Tu najdejo v siromašnej sobici na trhlej slami ležati deklico, ki je bolj smrti, nego li človeku podobna. S suhima ročicama gladi prepelico in tolaži mater, sedečo poleg postelje, naj ne joka, ker zgubljena tovarišica se je povrnila. Ko pa mati in hčerka zagledate došle grajske otroke z gospodom duhovnim pastirjem, razveselite se srčno. Gospod se pogovarjajo z ženo o dekličini bolezni in o prepelici. Mati jim toži hudo stisko, da jej nedostaje denarja za zdravnika, za zdravila, za stanovanje in še celó za živež. Tudi o prepelici jim pové, kako jo je ujela, kako jo njena hčerka ljubi in kako je ušla. Gospod duhovnik jej stisnejo pri odhodu nekaj denarja v roko. S solzami v očeh se reva zahvali in poljubi dobrotniku roko. Otroci so hoteli prepelico nazaj imeti, a gospod so jim ukazali, naj jo pusté siroti, ker je njena. Neradi so se ločili od ljubega ptička.

Domóv prišedši pripovedovali so starišem, kaj se je pripetilo in je prosili, naj kupijo prepelico od bolne deklice. Tudi gospod kapelan so pripovedovali o siromaštvu nesrečne matere in njene hčerke.

Drugi dan sta stopila v znano borno kočó graščak in njegov gospod kapelan. Naletela sta ravno na zdravnika, ki je bil pri bolnici. Grajski gospod govori ž njim o bolezni deklice. Bolezen je bila jako nevarna, a zdaj se je vže obrnilo na bolje. Graščak priporoči bolnico zdravniku in obljubi ženi, plačati vse troške za zdravila ter poravnati tudi dolg z zdravnikom in hišnim gospodarjem. Kadar pa deklica ozdravi, preselile se bodeta obe k njemu v graščino. Žena in hči niste vedeli samega veselja kaj početi. Obema so se ulile po upadenih licih solze veselja in zahvale. Komaj ste našli besed, s katerimi ste se zahvalile velikemu dobrotniku in rešitelju; a ta se je branil vsake zahvale.

Mesec dni potem ste bile vže obé v gradu. Spodaj pri dvoru jima je graščak pripravil sicer majheno, pa prijetno stanovanje, kjer ste živeli dolgo

časa veselo in zadovoljno. Prepelico ste prinesli s seboj. Polónica jo je dala grajskim otrokom, ker je hotela vsaj s tem nekoliko poplačati velike dobrote grajskega gospoda. S tem si je naklonila sreča grajskih otrok, ki so jo ljubili, kakor bi jim bila prava sestra. Ko je prepelica čez nekaj let poginila, jokali so otroci in jo pokopali v najlepšem delu grajskega vrta. Na njen majhen grob pa so vsadili najlepše cvetice.

Po materinej smrti je šla Polónica v samostan, kder je postala nuna.

J. B.

Modrec in seljak.

o poti pride moder človek pa zagleda seljaka, ki koplje. Zakliče mu: „Pomóži ti Bog! si li truden?“ In videč ga, da pri delu ne štedi življenja, reče mu: „Počij malo!“ — „Ej, gospod!“ reče mu seljak. „rad bi počival, ali óni, čegar je zemlja, ne pusti, da bi počival.“ — „Pa kaj! Ali ni to tvoja zemlja?“ — „Ni, gospod, nè, nego tuja; a jaz delam vedno za mezdo, ker svoje zemlje nimam.“ — „Siromak! koliko pa imaš mezde na dan?“ — „Samó dvajsetico.“ — „Pa moreš li živeti ob jednej dvajsetici?“ — „Moram, tudi ako bi ne hotel; od óne dvajsetice vračam z jednim delom dolgove, drugi davam na pósodo, a s tretjim hranim sebe in ženo.“ — Začudi se modrec, kako je to, in ker ne more razumeti, vpraša seljaka: „Duše ti! povej mi, kako je to?“ — „Za Boga, takó: dolgove vračam, ker hranim očeta in mater; na pósodo dajem, ker hranim dva sina, da tudi oni mene prehranijo v starosti; a tretji del mora hraniti mene in ženo.“ (Po „Vuku Vrčeviču.“)

Belo in temno jajce.

Matí v kuhinji pripravljajoč kosilo pokličejo Jožka, rekoč: „Steci gori pod streho, pa prinesi dve jajci. Vzemi ju iz tega gnezda, ki je za óno veliko skrinjo pri kašti, kajti v ónem gnezdu pod stražjo nese kokoš naše sosedé.“ Sedemletni sinček je urno po stolbah gori pod streho in pri malem svitu, dohajajočem skozi dve okenci, poišče najpred domače gnezdo, nato še óno sosedine kokoši. V tem so bila jajca velika in temnikasta, v domačem pa majhena a lepo bela. „Kaj?“ misli si deček, „iz vsakega gnezda poberem po jedno jajce. Soseda tega nič ne pogreši, a mati bodo mislili, da sta oba jajčka domača. Pšeničen sòk pa bode nekoliko boljši, ker od sosedine kure so jajca mnogo debelejša.“

Kakor misli, tako stori. Prinese materi jajci. Pogledajo ju in takój spoznajo, da je Jožek nepošteno ravnal. Pokličejo ga pred-sé in rekó: „Jožek, nisi me slušal in zato si se pregrešil. To le jajce, drobno in belo, je pač domače, a óno debelo in zamazano znesla je sosedina kokoš. Tu je imaš in nesi je takój v gnezdo nazaj ter bodi zanaprej vselej tudi v najmanjšej stvarci pošten in pravičen. Res je, da krivica dostikrat nosi tolstejše lice od pravice, vendar je vselej pravica svitla in bela, umazana pa in temna je krivica.“

J. Gr.